

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่
ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
**Ethical Leadership of School Administrators: A Study of Large Secondary
Schools in the United School District of Chonburi 3, Under the Office of
Secondary Education Service Area, Chonburi Rayong**

ชญาภา ดวงมัลย์ และ รัตนา กาญจนพันธุ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Chayapha Duangmalai and Ratana Karnjanapun
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nidmalai@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 132 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One -way ANOVA) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ ผลวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมรายด้านแตกต่างกัน 4) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความไว้วางใจ และด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม แตกต่างกัน ส่วนด้าน ความซื่อสัตย์และความยุติธรรม พบว่า ไม่แตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 2 เมษายน 2565; วันแก้ไขบทความ 11 เมษายน 2565; วันตอบรับบทความ: 19 เมษายน 2565

Received: April 2, 2022; Revised: April 11, 2022; Accepted: April 19, 2022

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม; ผู้บริหารสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ชลบุรี ระยอง

Abstracts

The purpose of this research was to study and compare the level of ethical leadership of school administrators according to perceptions of teachers of large secondary schools in the United Campus, Chonburi 3, under the Chonburi Secondary Education Service Area Office, Rayong, classified by gender, educational level, and work experience. The sample group consisted of 132 teachers of a large secondary school in the United Campus, Chonburi 3, under the Office of Secondary Education Service Area, Chonburi, Rayong. The sample group was determined using Cohen's ready-made table and using a stratified sample selection method. The data collection tool was a questionnaire and had a confidence value of 0.965. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. The t-test and One-way ANOVA were analyzed and compared the mean by pairs by Scheffe's method. The results showed that 1) ethical leadership of school administrators according to the perception of the teacher A large secondary school in the United Campus, Chonburi 3 Under the Office of Secondary Education Service Area, Chon Buri, Rayong, the overall level was at a high level. 2) Teachers of different sexes had perceptions about ethical leadership of school administrators. A large secondary school in the United Campus, Chonburi 3 The overall and individual aspects were not different. 3) Teachers with different educational levels had perceptions about ethical leadership of school administrators. 4) Teachers with different working experiences had perceptions about ethical leadership of school administrators. The overall picture is different. When considering each aspect, it was found that the trust aspect and leadership in morality was different. In terms of honesty and justice, it was found that they were not different.

Keywords: Ethical leadership; School administrator; the Office of Secondary Education Service Area, Chonburi Rayong

บทนำ

ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม โดยเฉพาะในการบริหารองค์การที่มีผู้นำองค์การเป็นตัวจักรสำคัญ ในการขับเคลื่อนจึงจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม ความวางวางใจ ผู้นำด้านคุณธรรม เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ศรัทธา นำไปสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในหลักคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรมต่อครู นักเรียนและบุคคลอื่นในสังคม การปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหรือพึงประพฤติปฏิบัติตามประกอบด้วยพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ที่ และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาต้องหรือพึงละเว้น ประกอบด้วย จรรยาบรรณต่อตนเอง ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ (ข้อบังคับ ครูสภาว่าด้วยแบบแผน พฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550, 2550 : 37-56) หากให้ความสำคัญให้ผู้นำและตระหนัก ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมเพิ่มมากขึ้น เริ่มจากการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมประจำใจเสมอ เป็น แบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน สอนภายใต้จรรยาบรรณวิชาชีพ และมีการเสริมแรงที่เป็นแนวทางในการ พัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ดีในอนาคต ชุตินา รักษ์บางแหลม (2559 : 168-181) สอดคล้องกับบราวน์ และเทรวิน (Brown and Trevino, 2006 : 88) กล่าวว่าปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีใช้หลักจริยธรรมในการ บริหารงาน การตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล ความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความยุติธรรม ความ ซื่อสัตย์ ความโปร่งใส โดยยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ นำหลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการ ปฏิบัติงานให้ความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาคกับบุคลากรในสถานศึกษา ก็จะทำงานร่วมกันอย่างมี ความสุข นำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันมีการพูดถึงเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารที่มีความรอบรู้และมีความฉลาดทางสติปัญญาสูงแต่ขาดจริยธรรม หรือขาดซึ่งความฉลาดทางด้าน อารมณ์ อาจไม่เป็นที่ยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้เพราะบุคคลส่วนมากต้องการ ความซื่อสัตย์และความจริงใจ เสมอต้นเสมอปลายจากผู้บริหารในองค์กรนั้น ผู้บริหารที่มีลัทธิผลประโยชน์ หรือ ไม่ โปร่งใสในการทำงาน อาจไม่สามารถยืนหยัดในโลกของการเปลี่ยนแปลงที่เรียกร้องความเป็นหลักธรรมาภิบาล การเป็นผู้นำหรือผู้บริหารที่ดีจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรม ถือว่าผู้นำเป็นผู้นำที่สำคัญที่สุดและเป็นบุคคลผู้ ยิ่งใหญ่ ผู้นำทางการศึกษาใช้ในการนำโรงเรียนหรือสถานศึกษาไปสู่ความมีประสิทธิภาพได้ และคุณลักษณะที่ เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้นคือ ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจและนำไปสู่ แนวทางในการแก้ไขปัญหา

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ข้าราชการครู หรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้าน วัฒนธรรม วิธีการดำเนินชีวิต การบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและเกิดความพึงพอใจของ ผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะร่วมปฏิบัติงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์จึงเป็นเรื่องยาก จึงต้องอาศัยหลักคุณธรรม จริยธรรมมาบริหารเพื่อให้ได้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ชลบุรี ระยอง เพื่อเป็นการค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอัน จะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ทั้งหมด 3 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 188 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ทั้งหมด 3 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 3 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเปิดตารางสำเร็จรูป Cohen , Manion and Morrison (2011 : 147) ซึ่งได้จากการแบ่งชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (check list) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านความซื่อสัตย์ ด้านที่ 2 ด้านความยุติธรรม ด้านที่ 3 ด้านความไว้วางใจ ด้านที่ 4 ความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม ลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert Scals)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มอบให้แก่ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 132 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดจำนวน 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

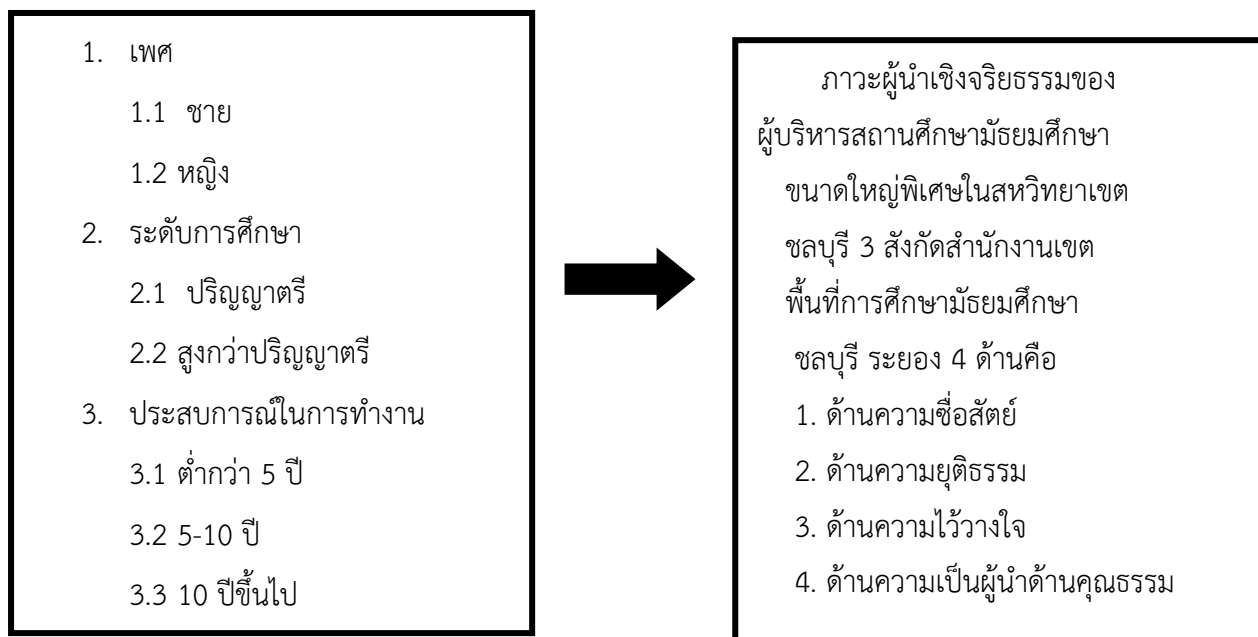
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าทางสถิติ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency distribution) และค่าร้อยละ (percentage) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดชลบุรี กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยองโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หรือ SD เป็นรายด้าน รายข้อ และภาพรวม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลค่าคะแนนเฉลี่ย

4. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ในจังหวัดชลบุรี กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างตัวแปร 2 กลุ่มวิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และจำแนกตามประสบการณ์การทำงานกลุ่มตัวอย่างตัวแปร 3 กลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way analysis of variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของ (Scheffe's post hoc comparison)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู
ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้จากการส่งเคราะห์งานวิจัย
ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้น ด้านความซื่อสัตย์ อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความยุติธรรม ด้านความไว้วางใจ ด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสภวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และ ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน ยกเว้นด้านความไว้วางใจ ความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม ไม่พบความแตกต่าง จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé's post hoc comparisons method)

3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง เป็นรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม

3.1 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 - 10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีและ 5-10 ปีขึ้นไป ส่วนรายคู่อื่นไม่พบความแตกต่างรายละเอียด ดังนี้

3.2.1 ด้านความไว้วางใจ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ขึ้นไป กับครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความไว้วางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี ขึ้นไป ส่วนรายคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

3.2.2 ด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ขึ้นไป กับครูที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 ปีขึ้นไป มีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความไว้วางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี ขึ้นไป ส่วนรายคู่อื่นไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ครุมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความซื่อสัตย์ และอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความยุติธรรม ด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม ด้านความไว้วางใจ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีใช้หลักจริยธรรมในการบริหารงาน การตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเหตุมีผล ความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส โดยยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ เกิดความศรัทธา เกิดความไว้วางใจต่อผู้ร่วมงานก่อให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกันในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับบราวน์ และเทรวิน (Brown and Trevino, 2006 : 88) ได้เสนอเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมมีคุณสมบัติ ด้านความซื่อสัตย์ การดูแลและเป็นบุคคลที่มีกฎเกณฑ์ เป็นผู้ซึ่งทำให้เกิดความยุติธรรมและการตัดสินใจที่ชัดเจน ให้รางวัล และลงโทษเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมจริยธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยชุดิมา รักษาบางแหลม (2559 : 168-181) กล่าวว่า การครองตนตามหลักการแห่งความดี ที่เรียกว่า “มีจริยธรรม” ของผู้บริหารย่อมเป็นการสร้างศรัทธาและนำมาซึ่งการสนับสนุนการ บริหารงานที่ดี ผู้บริหารจึงเป็นกุญแจสำคัญในการทำให้องค์กรดำเนินงานอย่างมีจริยธรรมสอดคล้องกับงานวิจัย กนกวรรณ บุญเรือง (2560 : 1409-1426) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายครุมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พิจารณาเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า ครุมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าผู้บริหาร มีความประพฤติซื่อตรง อดทน อดกลั้น ประพฤติตนน่าเชื่อถืออยู่เสมอ มีระเบียบวินัยในการบริหารตนเอง มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์ ต่อตนเองและในวิชาชีพ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ สุทธิพงษ์ ทะกอง (2561 : 49-58) ได้ศึกษา ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมระดับมาก ได้กล่าวว่า ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ มีองค์ประกอบ คือ การเปิดเผยความจริง การรักษาสัญญาและการเคารพผู้อื่นซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา กาญจนพันธ์ (2560 : 17-25) ศึกษาการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมที่มีระดับความต้องการมาก คือ ภาวะผู้นำเชิง

จริยธรรม สอดคล้องกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพหรือสภาพหรือสภาวะการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำเชิงเหตุผล-เทคนิค โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านความยุติธรรม พบว่า ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารได้รับการพัฒนาอย่างเข้มข้นที่จะดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาเปิดเผยจริงใจ ไม่ปิดป้อง ข้อเท็จจริง ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างเป็นกลาง มีความยุติธรรม กระทำโดยปราศจากความลำเอียง ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ส่งเสริม บุคลากรในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมให้บุคลากรยึดหลักของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน ความสามัคคีปรองดองและ การยกย่องให้รางวัลผู้มีพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ หนูไกร มาเชค (2559 : 7) ได้ศึกษาการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มี ความยุติธรรมประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง การรักษาสัญญาและความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์นั้นต้องแสดงออกถึง การหาข้อมูลที่มีความเป็นกลางเปิดเผยและไม่ลำเอียงมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไว้เพื่อการตัดสินใจอย่างถูกต้องไม่ก่อให้เกิดความ ขัดแย้งในอนาคตมีเหตุผลไม่มีอคติหรือความชอบส่วนตัวเข้ามาตัดสินใจและต้องรู้วิธีแก้ไขข้อผิดพลาดอย่างทันทีทันใดไม่เอาเปรียบ ผู้อื่นหรือแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวและสอดคล้องกับ ธนิกา กริธาพล (2560 : 214-225) ได้ศึกษา รูปแบบการพัฒนา ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรายด้านอยู่ในระดับมากคือ ความยุติธรรม ความมีเหตุผล การรับฟังความคิดเห็นของ ผู้ใต้บังคับบัญชา และการตัดสินใจสั่งการที่ถูกต้อง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความไว้วางใจ พบว่า ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการแสดงออกซึ่งการดูแลเอาใจใส่ มีความเชื่อมั่น ซึ่งกันและกัน เป็นผู้กระทำการใด ๆ อย่างเปิดเผย เป็นผู้รักษาคำพูดและกระทำตามที่พูด ผู้ใต้บังคับบัญชามีความไว้วางใจผู้บังคับบัญชาในการขอคำปรึกษาเรื่องต่างๆ มีความเชื่อมั่น ไว้วางใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานได้อย่างอิสระเหมาะสม สอดคล้องกับหนูไกร มาเชค (2559 : 7) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในทุก ๆ ด้านให้บุคคลที่ เกี่ยวข้องเคารพเชื่อถือ และศรัทธา เกิดความไว้วางใจที่จะร่วมงานด้วย ซึ่งการจะได้รับความ ไว้วางใจได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความซื่อสัตย์ซื่อตรงจริงใจโปร่งใส ไม่ทำในสิ่งที่ทำ ให้ตนเอง และสถานศึกษาหรือชุมชนเสื่อมเสีย และที่สำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความ จงรักภักดีต่อองค์กร คือ โรงเรียน และชุมชน รักษาคำพูด รักษาความสัตย์จริงจึงจะ

เรียกได้ว่า เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และสอดคล้องกับเบอร์โคเฟอร์ และชวาร์ทซ์ (Berghofer & Schwartz, 2008 : online) กล่าวว่า ลักษณะที่เป็นพื้นฐานของผู้นำเชิงจริยธรรมในด้านความไว้วางใจ ซึ่งพฤติกรรมแสดงออกการเป็นคนเปิดเผยข้อมูลด้วยความเป็นจริง การปฏิบัติด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้นำเชื่อถือไว้วางใจ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม พบว่า ครูมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สังคมและวัฒนธรรม ไทยเป็นสังคมชาวพุทธเป็นส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธและยึดตามหลักธรรมคำสอนของพระสัมมาสัม พุทธเจ้าที่ทรงสอนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 : 76) ได้กำ หนดสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและมีการติดตามและประเมินสมรรถนะผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเป็น แบบอย่างที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อตอบสนอง ต่อนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันและยังสอดคล้องกับทัศนะของ Burns (1978:5) ที่กล่าวถึงการเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมนั้นจะต้องมีการยกระดับความประพฤติ (Conduct) หรือ การเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม ซึ่งเป็นพลวัตรของภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานของครู ดังนี้

2.1 ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ครูที่มีเพศต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความยุติธรรม ด้านความไว้วางใจ และ ความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการ ปฏิบัติต่อครูทุกคนในสถานศึกษา โดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม บริหารด้วยหลักธรรมาภิบาล วางตัว เป็นกลางเสมอต้นเสมอปลาย โดยไม่คำนึงถึงเพศของครู เพราะถือว่าครูทุกคนมีความรู้ ความสามารถ เท่า เทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย หงษา วงจำปา (2559 : 76) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะ ผู้นำเชิง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับซัซวาล แก้วกระจาย (2564 : 54- 65.) กล่าวว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิง จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของเพศชาย มากกว่าค่าเฉลี่ยของเพศหญิง ได้เพศ

แตกต่างกัน ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติต่อครูทุกคนในสถานศึกษา ไม่คำนึงถึงความเท่าเทียมของครู เพราะเชื่อครูที่เรียนจบสูงกว่าจะมีความรู้มากกว่า จึงเลือกปฏิบัติงานไม่เท่าเทียมกันครูแต่ละคนมีความถนัดที่ต่างกัน ผู้บริหารมีความยังไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับ อำนวย ทองโปรง (2564 : 36-43) กล่าวว่า ครูที่ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียน เครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความไว้วางใจ และด้านความเป็นผู้นำด้านคุณธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความยุติธรรม พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ทำงานของครูแตกต่างกัน ครูที่มีอายุมากกว่าก็จะมีประสบการณ์ในการทำงานสอนที่เก่งกว่า และระดับการรับรู้ของผู้ได้บังคับบัญชาที่มี ต่อผู้บริหารแต่ละบุคคลย่อมมีไม่เท่ากัน ผู้บริหารคำนึงถึงความแตกต่างของครูและให้เกียรติครูไม่เสมอเหมือนกัน จึงทำให้มีปัญหาของมอบหมายงานระหว่างครูใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์ จึงทำให้การรับรู้ของครูที่ต่างกันสอดคล้องกับเกวลิน เมืองชู (2564 : 76-88) กล่าวว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพัน ต่อดองค์ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับดวงฤดี ศิริพันธ์ (2561 : 86) กล่าวว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสงขลา ในภาพรวมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้นำด้านคุณธรรม พบว่าข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารแสดงออกถึงลักษณะความเป็นผู้นำด้านคุณธรรมเป็นที่ยอมรับ ของสังคม และเป็นความคาดหวังของชุมชน ดังนั้นผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรให้มีความรักศรัทธา เกิดความเชื่อมั่น วางไว้วางใจ นำไปสู่เป้าหมาย เป็นที่ยอมรับของสังคม ก็จะนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำผลการวิจัยไปศึกษา ด้านผู้นำคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตชลบุรี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ของท่านนำผลการวิจัยไปพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ บุญเรือง. (2560). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ป.1-3. *วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*. 10 (10), 1409-1426.
- เกวลิณ เมืองชู. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*. 6 (3). 76-88.
- ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2550. (2550). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนพิเศษ 51 ง. 37-56.
- ชัชวาล แก้วกระจ่าย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัด ศึกษาธิการจังหวัดลพบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกริก*. 10 (3), 54-65.
- ชุติมา รักษ์บางแหลม. (2559). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม: แนวทางสู่การขับเคลื่อนภาวะผู้นำในสถาบันการศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*. 8 (1). 168-181.
- ธนิภา กริธาพล. (2562). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 1-7. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*. 13 (2), 214-225
- ดวงฤดี ศิริพันธุ์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของ ครูโรงเรียนการกุศล ของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงาน การศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา.: การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาตินานาชาติ ครั้งที่ 9. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหาร. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*. 7 (3), 17-25
- สุทธิพงษ์ทะทอง. (2561). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงคุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 8 (1), 49-58
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2560). *จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: ทองกมลจำกัด
- หนูไกร มาเชค. (2559). *การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมในผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปร.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา
- หงษา วงจำปา. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อำนวยการ ทองโปร่ง. (2564). *ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายที่ 47 สังกัดสำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร.วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 18 (83), 36-43.
- Berghofer, D., & Schwartz, G. (2008). Ethical leadership: Right relationships and the emotional bottom line the gold standard for success. *Online*. Retrieved February 3, 2020 from <http://www.newparadigmjournal.com/Oct2008/ethicalleadership.htm>
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York : Harper and Row.
- Brown, M. E., & Treviño, L. K. (2006). *Ethical Leadership: A Review and Future Directions*. The drive and national achievement. Haw
- Cohen, L., L. Manion, and K. Morrison. 2011. *Research Methods in Education - 7th Ed.* London and New York: Routledge.